

PATNĀKY

StĀ™eda, 30 zĀĀ™Ā- 2020

Dnes si povĀ-me nĀ›co zajĀ-mavĀ©ho o tak â€žobyĀ•ejnĀ© zĀĵleĀ¾itostiâ€œ, jako je patnĀ-k. TeĀ• uĀ¾ jsou k nĀ›Ā•emu ne ale asi nevĀ-te, jak nesmĀ-rnĀ› jsou starĀ© a jak velmi dĀleĀ¾itou funkci pĀvodnĀ› mĀ›ly. PatnĀ-ky se stavĀ›ly podĀ© cest dob starĀ©ho ĀĀ-ma. NapĀ™Ā-klad - pro rychlou dopravu legiĀ- byly v tĀ© dobĀ› budovĀjny rozsĀjhlĀ© komunikace po celĀ impĀ©riu (odhadovĀjno 160-300 tisĀ-c km), byly osazovĀjny v pravidelnĀ½ch vzdĀĵlenostech.

A tehdy takĀ© slouĀ¾ily napĀ™. pro snazĀĵ- nasedĀĵnĀ- a sesedĀĵnĀ- z konĀ›. V Ā•eskĀ©m vĀ½razu â€žpatnĀ-kâ€œ je z od slova â€žpataâ€œ, neboĀ¥ patnĀ-k byl pĀ™mi nasedĀĵnĀ- pro patu jezdce oporou.

DalĀĵ- jejich funkce - slouĀ¾ily jako ochrana pĀ™ed poĀĵkozenĀ-m stĀ›n, nĀĵroĀ¾Ā- a vjezdĀ- palĀĵcem i objektĀ- mĀ©nĀ› vĀ½znamnĀ½ch koly koĀskĀ½ch povozĀ-. KdyĀ¾ na pĀ™elomu devatenĀĵtĀ©ho a dvacĀtĀ©ho stoletĀ- nastoupily k doprav osob i nĀĵkladĀ- automobily, ochrannĀ© patnĀ-ky zaĀaly ztrĀĵcet svĀ›j vĀ½znam

A dnes na nĀ› padne chodcĀ›v pohled jen ojedinnĀ›le. PĀ™esto pĀ™eĀ¾il ochrannĀ½ch patnĀ-kĀ- znaĀnĀ½ poĀ•et. SouvislĀ patnĀ-kĀ- urĀ•enĀ½ch k ochranĀ› prĀ•elĀ-; v Ā°zkĀ½ch uliĀ•kĀĵch chrĀĵnĀ- stĀ›ny na jednĀ© i obou stranĀĵch; rohy budov osamĀ›lĀ©, masivnĀ-, vysokĀ© a pĀ™evĀĵĀ¾nĀ› pĀ›knĀ› tvarovanĀ© nĀĵroĀ¾nĀ- (rohovĀ©) ochrannĀ© patnĀ-ky; u vjezdĀ mĀ-stĀ› pĀĵry stejnĀ½ch ochrannĀ½ch patnĀ-kĀ-, i kdyĀ¾ prĀ›vĀ› tyto jsou souĀasnĀ½m provozem nejvĀ-ce ohroĀ¾eny.

V Praze jsou ochrannĀ© patnĀ-ky od baroknĀ-ch aĀ¾ po novodobĀ©, a s jejich stĀĵĀ™Ā-m souvisĀ- materiĀĵi, ze kterĀ©ho jsou zhotoveny.

Ty nejstarĀĵ- jsou z pĀ-skovce, pouĀ¾it byl i mramor, pozdĀĵi Ā¾ula a naposled travertin a Ā¾elezo. VĀ½Āĵky i pĀ›dorysnĀ© rozmĀ›ry patnĀ-kĀ- existujĀ- v Ā™adĀ› variant, ale nejvĀ›tĀĵ- variabilitost je v jejich tvarech. Jsou to koule, polokoule, vĀĵce, kuĀele, jehlany ĀĵipiĀ•atĀ© i komolĀ© a rĀznĀ© kvĀĵdry. Mohou bĀ½t z jednoho dĀ-lu, dvoudĀ-lnĀ© i sloĀ¾enĀ© z vĀ-ce s

OchrannĀ© patnĀ-ky se takĀ© liĀĵ- opracovĀĵnĀ-m a zdobenĀ-m.

Ā›ady ochrannĀ½ch patnĀ-kĀ- mĀ-Ā¾eme vidĀ›t pĀ™ed BuquoyĀ½m velkĀ½m palĀĵcem na VelkopĀ™evorskĀ©m nĀĵmĀ (FrancouzskĀ© velvyslanectvĀ-), LobkovicĀ½m palĀĵcem ve VlaĀjskĀ© ulici (NĀ›meckĀ© velvyslanectvĀ-), ToskĀĵnskĀ½m palĀĵcem v hornĀ- ĀĀĵsti HradĀ•anskĀ©ho nĀĵmĀ›stĀ- (novodobĀ© patnĀ-ky).

Na HradĀ•anskĀ©m nĀĵmĀ›stĀ- je pak jeĀĵtĀ› jedna Ā™ada patnĀ-kĀ-, a to obklopujĀ-cĀ-ch mariĀĵnskĀ½ sloup, postavenĀ½ kolem roku 1730. DvĀ› krĀĵtkĀ© Ā™ady patnĀ-kĀ- jsou tĀ©Ā¾ za vjezdem do PlatĀ½zu z UhelnĀ©ho trhu. NĀ›kterĀ© z nich s koutech, kde ochranu stĀ›ny nemohly plnit. PatnĀ› zde slouĀ¾ily kromĀ› ochrany stĀ›ny takĀ© k uvazovĀĵnĀ- jezdeckĀ½ch k

UnikĀĵnĀ- Ā™ada dvaceti sedmi novodobĀ½ch kovovĀ½ch patnĀ-kĀ-, seĀĵroubovanĀ½ch z nĀ›kolika ĀĀĵstĀ-, byla postaven MalostranskĀ©m nĀĵmĀ›stĀ- pĀ™ed LichtenĀĵejnskĀ½m palĀĵcem.

V palĀĵci sĀ-dlil v letech 1620 â€“ 1627 mĀ-stodrĀ¾Ā-cĀ- Karel z LichtenĀĵejna, hlavnĀ- pĀ›vodce poprav dvaceti sedmi vĀ› stavovskĀ©ho povstĀĵnĀ-. ShodnĀ½ poĀ•et popravenĀ½ch Ā•eskĀ½ch pĀĵnĀ› s poĀ•tem kovovĀ½ch patnĀ-kĀ-, vzhledem pĀ™ipomĀ-najĀ-cĀ- ozbrojence, snad nenĀ- nĀĵhoda.

NeĀ°plnĀ© Ā™ady patnĀ-kĀ- â€“ nebo Ā™ady patnĀ-kĀ- rĀznĀ½ch tvarĀ› jsou i v Ā°zkĀ½ch uliĀ•kĀĵch â€“ kde se kola povozĀ- dostĀĵvala do nebezpeĀnĀ© blĀ-zkosti stĀ›n domĀ-. Takto je vybavena StĀ™Ā-brnĀĵ ulice , BorĀĵov, Ā›etĀ›zovĀĵi i T ulice ve StarĀ©m MĀ›stĀ›; na MalĀ© StranĀ› pak ulice VĀĵehrdova a Ke Hradu.

OchrannĀ© patnĀ-ky jsou u stĀ›ny chrĀĵmu sv. MikulĀĵe na MalostranskĀ©m nĀĵmĀ›stĀ- (vlevo od vchodu do zvonice tohoto chrĀĵmu).

PatnĀ-ky nĀĵroĀ¾nĀ- jsou pĀ™Ā-mo na rozĀ-ch chrĀĵnĀ›nĀ½ch objektĀ- a jsou vĀ½raznĀ© a nepĀ™ehĀ©dnutelnĀ©. NapĀ ochrannĀ½ patnĀ-k v LĀĵeĀskĀ© ulici mĀ-Ā™Ā- pĀ™es dva metry a je ukonĀ•en hlavicĀ- v podobĀ› kvĀ›tu. ZajĀ-mavostĀ- patnĀ-kĀ- je to, Ā¾e jsou pĀ™evĀĵĀ¾nĀ› osamĀ›lĀ©. Pokud v Ā›stĀ- ulice stojĀ- proti sobĀ› dva nĀĵroĀ¾nĀ- patnĀ-ky, je ka MoĀnĀĵi, Ā¾e tento i dalĀĵ- z pĀ›knĀ½ch patnĀ-kĀ-, mohly vzniknout v nĀ›kterĀ© z vyhlĀĵĵenĀ½ch praĀ¾skĀ½ch kamer hutĀ-. BohuĀ¾el na patnĀ-cĀ-ch a v literatuĀ™e je anonymita o jejich tvĀrcĀ-ch i dobĀ› jejich vzniku.

Mãjite ve svã©m okolí- zajã-mavã½
patnã-k?

Pã™ã-padnã› zajã-mavã½ zãjã¼itek?

d@niela